

BUITEN

13^e JAARGANG N°. 46.

ZATERDAG 15 NOVEMBER 1919.

foto Steiner.

HET LAND VAN SEGANTINI.
HET KLEINE MUSEUM AAN DEN WEG VAN SANKT-MORITZ NAAR SILVAPLANA.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

BROEDERSCHAP (44), DOOR JOHN GALSWORTHY	BIZ. 536
HET HEILIGE GEEST- OF ARME WEES- EN KINDERHUIS TE LEIDEN, DOOR DE R., GEÏLL.	BIZ. 538—542
DE TREURROOS, DOOR ELISE RUTGERS	BIZ. 541
HERFSTGRACHT (GEDICHT), DOOR J. G.	543
KLEINE TRAGEDIËTJES, DOOR M. LANGERHUIZEN	543
CATTLEYA WEYERI, DOOR E. TH. W., GEÏLLUSTREERD	543
HET LAND VAN SEGANTINI, DOOR ED. COENRAADS, GEÏLLUSTREERD	BIZ. 535, 544—545
BARBARIÏSCHE SCHAPEN (8), UIT HET ENGELSCHE VAN ROBERT HICHENS, DOOR LIES SINNIGE—VAN DER AAT	BIZ. 545
HET SLOT WEL VAN HUIS VAN MALSEN IN DEN BOMMELER- WAARD, GEÏLLUSTREERD	546

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beuifdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

BROEDERSCHAP

44) DOOR JOHN GALSWORTHY.

Uit het Engelsch vertaald door Leny Grondel—Chotzen.

TERSTOND trachtte het meisje haar oude handschoenen aan zijn aandacht te onttrekken en vroeg plotseling op haar gewoon, zakelijk toontje:

„Ik wou u alleen maar vragen of ik niet mee zou kunnen komen?”

Bij die vraag, die door zijn eenvoudige oprechtheid zelfs een engel had doen glimlachen, scheen het Hilary toe alsof de grond onder zijn voeten week. Het was zoo vreemd, zoo wonderlijk zoet, alsof plotseling alles, wat hij slechts van haar wenschte, hem met handen vol werd aangedragen, met weglating van al, wat hem onaangenaam was. Zwigend keek hij haar aan. Haar wangen en hals bloosden diep. Ook in haar oogleden steeg flauw het bloed, waardoor de „cichoreikleur” van haar oogen nog verdiepte. Toen begon ze te spreken alsof zij een lesje opdreunde, dat zij van buiten had geleerd:

„Ik zou u niet in den weg staan. En ik zou ook niet veel kosten. Ik zou alles doen, wat u wenschte. Ik zou kunnen leeren typen en ik zou ook niet bij u hoeven wonen of zoo als u dat niet zou willen of omdat de menschen er over zouden kunnen praten. Ik ben er aan gewend om alleen te zijn. O Mijnheer Dallison, ik zou alles voor u doen! Niets kan mij iets schelen als ik maar bij u mag zijn! En ik ben niet als andere meisjes, ik weet heel goed wat ik wil.”

„Werkelijk?”

Het modelletje hief weer haar handen omhoog en haar gezicht bedekkend, smeekte ze:

„Als u het maar wilt probeeren, zou u het zelf zien.”

Op dat oogenblik werd de zinnelijke begeerte bij Hilary bijna verdreven. Een prop schoot in zijn keel.

„Kind, kind,” zei hij aangedaan, „je bent veel te edelmoedig.”

Bij instinct scheen het model te begrijpen, dat zij terrein verloor nu zijn geest de overhand kreeg. Zij werd doodsbleek, liet haar handen van haar gezicht vallen en viel gejaagd in:

„Nee, nee, dat ben ik niet! Maar ik wil, ik moet bij u zijn! Ik kan niet hier achter blijven! Ik weet dat ik verloren ben als u me niet met u meeneemt! Ik weet dat zoo zeker.”

„En als ik je met me meeneem,” antwoordde Hilary, „wat dan nog? Wat voor gezelschap zou ik voor jou en jij voor mij zijn? Dat weet je zelf heel goed. Onze verbinding zou slechts van één soort

kunnen zijn. Het zou absoluut onwaar zijn te willen beweren, dat verder ons iets zou binden.”

Het modelletje kwam dichter naar hem toe. „Ik weet wie en wat ik ben,” antwoordde zij „en ik wil niets anders dan dat zijn. Ik zal doen, wat u me gelast en nooit zal ik me over iets beklagen. Meer dan dat ben ik niet waard.”

„Je bent meer waard dan ik je ooit zou kunnen geven,” mompelde Hilary „en ik ben meer waard dan jij me ooit zou geven.”

Het modelletje trachtte te antwoorden, maar het scheen, dat de woorden in haar keel bleven steken. Ze wierp haar hoofd achterover als om zichzelf te onttrekken aan de banden, die haar gevangen hielden en stond daar bevend. Toen hij haar zoo voor zich zag, op spierwit met gesloten oogen en half geopende mond, alsof ze op het punt stond flauw te vallen, greep Hilary haar bij haar schouders en omvatte zijn knieën, ze tegen haar borst aantrekkend zoodat hij niet kon bewegen. Gejaagd ging haar ademhaling, haar oogen bleven gesloten, haar trillende mond hief zij naar hem op. In die omklemming van haar knielende gestalte scheen plotseling de geheele vrouwelijke overgave geteekend en juist dit was het, wat Hilary op dit smartelijk oogenblik belette om haar tot zich op te heffen en in zijn armen te sluiten. Juist die vreemd aandoende zelfverloochening, die handeling, die zij als het ware in een droom verrichtte, verhinderde elke toenadering van zijn kant. Het leek hem nu zoo bruut alsof hij van de onmacht van een kind partij zou trekken.

Uit kalnte is de wind ontstaan en het beekje uit de stille waterplas, die zelf uit het niets ontstond. Zoo verdwijnt en vervloekt ook alles weer in het niets. Niemand weet hoe. Ook het oogenblik van zelfverzaking bij het modelletje verliep en in haar volcht glanzende oogenling de overhand alsof zij wilde zeggen: „Maar ik laat je niet gaan! Ik hou je vast! Ik hou je tegen!”

Hilary rukte zich van haar los en zij sloeg voorover neer op haar gezicht.

„Sta op, kind,” zei hij, „sta op! Blijf daar in 's Hemelsnaam niet zoo liggen.”

Gehoorzaam verhief zij zich, haar snikken bedwingend en haar gezicht met een smoezelig zakdoekje afvegend. Plotseling naderde zij hem weer, strekte haar armen uit en liet die toen weer slap vallen.

„Ik zal in het kwaad vervallen, ik zal slecht worden als u mij niet meeneemt,” en met hijgende borst en los hangend haar keek zij hem met de nu rood gerande oogen vlak in het gezicht. Plotseling wendde Hilary zich af, nam een boek van zijn lessenaar en sloeg dat op goed geluk open. Weer steeg het bloed naar zijn slapen, weer beelden zijn handen en lippen. Zijn oogen hadden een vreemd-starende blik.

„Niet nu, niet nu,” mompelde hij. „Ga nu heen. Morgen kom ik bij je.”

Het modelletje keek hem aan met den blik van een hond, die je stom vraagt of je hem niet bedriegt. Zij maakte een teken op haar borst zooals een vroom Katholiek zijn geloofsteeken zou maken, waarbij zij haar vingers tegen elkaar klemde en tegen haar borst aandrukte. Daarna streek zij met haar vuile zakdoekje nog eens over haar oogen, draaide zich om en verliet de kamer.

Hilary veranderde niet van plaats en las in zijn boek zonder dat de inhoud ervan tot hem doordrong.

Een zacht geluid weerklonk alsof iemand gejaagd ademde. Mijnheer Stone stond bij de geopende deur.

„Ze is hier geweest,” zeide hij, „ik heb haar zien weggaan.”

Hilary liet zijn boek vallen, niet langer in staat zijn zenuwen te beheerschen. Toen wees hij zijn schoonvader een stoel aan en zeide: „Wilt u niet gaan zitten?”

Mijnheer Stone nam recht tegenover zijn schoonzoon plaats.

„Had ze verdriet?”

„Ja” mompelde Hilary.

„Ze is nog te jong daarvoor. Heb je haar dat gezegd?”

Hilary schudde van neen.

„Heeft die man haar pijn gedaan?”

Weer schudde Hilary ontkennend zijn hoofd.

„Wat hindert haar dan?”, vroeg mijnheer Stone door.

Dit nauwkeurig verhoor en de strakke blik, waarvan het verzgeld ging, was meer dan Hilary op dat oogenblik kon verdragen. Hij wendde zich af.

„U vraagt me iets waarop ik geen antwoord kan geven.”

„Waarom niet?”

„Het is een particuliere aangelegenheid.”

Nog steeds met het huid bonzend bloed in zijn slapen, nog steeds met onvaste, trillende lippen en met het nagevoel van de woeste omklemming van zijn knieën door dat jonge meisje, haatte hij bijna dien ouden man, die hem zulke onbezonnen vragen stelde.

Toen nam hij plotseling in de oogen van mijnheer Stone een wonderlijke verandering waar, als in het gezicht van een man, die na dagen van bewusteloosheid weer bijkomt. De uitdrukking van een begrijpende jalousie verbreidde zich over zijn gelaat.

De warmte die van het modelletje naar zijn ouden geest uitstraalde had de mist van zijn Denkbeeld verjaagd en liet hem duidelijk zien wat hier in zijn nabijheid voorviel.

Bij dien aanblik leunde Hilary zwaar tegen den wand aan om zich staande te houden.

Langzaam steeg een bos naar het gezicht van den ouden heer en toen hij eindelijk sprak, was het met een vreemde weifeling in zijn stem alsof hij zich bij dien plotselingen terugkeer tot de wereld van menschen en dingen verwaald voelde.

„Ik zal je niets meer vragen,” stamelde hij, „ik mag me niet in een particuliere aangelegenheid mengen. Dat zou niet.....” Zijn stem doofde uit. Hij sloeg zijn oogen neer.

Hilary boog, getroffen door die plotselinge gedachtenverplaatsing naar het werkelijke leven door dien ouden man, die zich zoo lang in feiten had begraven, tevens aangedaan door de uitdrukking in dat oude gezicht.

„Ik wil niet verder op je verdriet doorgaan, wat het ook moge zijn,” vervolgde mijnheer Stone. „Het spijt me, dat ook jij ongelukkig bent.”

Heel langzaam, zonder zijn schoonzoon nog eens aan te zien, verliet hij de kamer.

Hilary volhardde in zijn vorige houding tegen den wand.

HOOFDSTUK XXXVIII.

DE THUISKOMST VAN HUGHS.

Hilary had juist gezien toen hij veronderstelde, dat het modelletje niet de waarheid sprak met haar bewering dat zij Hughs had ontmoet, want eerst den daarop volgenden morgen, heel in de vroege, slenterden drie menschen over den langen, kronkelenden weg, die van Wormwood Scrubs naar Kensington leidt. Alle drie bewaarden het stilzwijgen en dat niet omdat er niets in hun innerlijk omging doch omdat er zooveel beelden langs hun geest voorbij vlogen, dat zij niet in staat waren een woord te uiten. Zoo liepen zij voort in dat speciale gangetje, dat aan de volksklasse eigen is: eerst Hughs, dan links van hem, ongeveer twee schreden achter hem, Juffrouw Hughs, en weer een meter achter haar aan, aan haar linkerkant, hun zoontje Stanley. Buiten hen zelf schenen zij niemand op straat op te merken en ook geen van de voorbijgangers gaf blijk, dat hij er van bewust was, dat die drie menschen daar liepen. In het brein van die drie, die zoo geheel verschillend waren aangelegd, zeurde treiterend, in verschillende wijze vervoegd, een en de zelfde gedachte:

„Ik heb in de gevangenis gezeten.”

„Jij hebt in de gevangenis gezeten.”

„Hij heeft in de gevangenis gezeten.”

Onder het masker van schijnbare berusting van den man, die van zijn geboorte af gewend is geweest zich in alles stilzwijgend te onderwerpen, dwarrelden die zes woorden in Hughs zulk een maalstroom van onstuimige gevoelens, van groote verbittering en alles overheerschende, waanzinnige pijn op, dat een gevoelsuitbarsting hierin hoogst waarschijnlijk toch geen verlichting had gebracht. Die zelfde zes woorden brachten in Juffrouw Hughs innerlijk een allervreemdste mengeling van medelijden, trouw en schaamte te weeg en een zenuwachtige vrees voor dit nieuwe feit in het leven van dit kleine gezin, dat daar, als eendjes achter elkaar voortslenterend, naar Kensington terugkeerde. Voor hun zoontje Stanley waren deze zes woorden het inbegrip van alles, wat wonderlijk en vreemd was, iets onbegrijpelijks, dat door den stralenkrans van het geheimzinnige werd verlicht.

„Niet achter blijven Stanley, loop met je vader gelijk op.”

De jongen nam drie haastige stapjes om dan weer opnieuw in zijn treuzelgangetje te vervallen. Zijn donkere oogen schenen te antwoorden:

„Je zegt dat ook alleen maar omdat je niet weet, wat je anders moet zeggen.” En zonder eenige verandering in hun eendengangetje, maar weer in stilte, gingen de drie verder.

Heimelijk verwachtte het naaistertje in angst en vreezen het eerste woord, dat over de lippen van haar man zou komen. Wat zou hij vragen? Wat moest ze hem antwoorden? Zou hij haar aansnauwen of op kalmen toon tegen haar spreken? Zou hij de gedachte aan dat meisje hebben opgegeven of had zijn boosaardige fantasie de herinnering aan haar gekoesterd en levendig gehouden in dat droeve huis van wrok en gebiedend zwijgen? Zou hij haar vragen, waar zij het kleintje had gelaten? Zou hij een vriendelijk woord tot haar richten? Naast die pijnlijk martelende vragen leefde in haar het onwrikbare besluit om hem „ondanks alles, niet van haar heen te laten gaan, niet naar dat meisje toe.”

„Treuzel niet zoo, Stanley.”

Bij het hooren van dat tweede verbod, sprak Hughs eindelijk: „Laat den jongen toch met rust. Straks begin je ook nog met de kleine.”

Heesch en klankloos als het geluid in een kil, onderaardsch gewelf, weerklonken deze eerste woorden.

De oogen van de arme naaister vulden zich met tranen.

„Daartoe zal ik nooit in de gelegenheid zijn,” zei ze eindelijk onder horten en stooten. „Hij is er niet meer.”

Hughs tanden glinsterden als een hond die zich te weer stelt.

„Wie heeft hem weggehaald? Zeg het me dadelijk, wie is het?”

Tranen biggelden langs de wangen van de arme vrouw. Ze kon niet antwoorden. In haar plaats antwoordde het dunne stemmetje van haar zoontje:

„Broertje is dood. We hebben hem in den grond begraven. Ik was er bij en baas Creed was ook mee in het rijtuig.”

Het gezicht van Hughs werd plotseling vaalwit om de mondhoeken. Hij veegde met den rug van zijn hand over zijn mond. Toen liep de kleine familie weer als eendjes achter elkaar aan.

Het was een warme dag. „Westminister” had in zijn versleten demi een tijdlang voor Juffrouw Budgens deur, op de benedenverdieping van de Hound Street gestaan. Daar hij wist dat Hughs dien morgen vroeg in vrijheid zou worden gesteld, had hij met de hem kenmerkende omzichtigheid en het hem-eigen overleg aldus geredeneerd: „In het bed zal ik me niet lekker voelen. Zoo lang ik niet weet, hoe die ordinaire vent zich tegenover mij gedraagt, ben ik niet op mijn gemak. En het dient nergens voor, de ontmoeting met dien vent noodeloos uit te stellen. Ik ben er niks op gesteld, dat die kerel zoo'n oude man als ik in zijn kamer komt opzoeken. Ik zal voorzichtig met hem zijn in de gang. De lamme juffrouw zal het wel goed vinden dat ik daar wacht. Ik sta haar daar niet in den weg. Het komt me mooi van pas, dat ze daar is als hij me soms te lijf wil. En ik ben voor hem niet bang.”

Maar toen met wachten de eene minuut na de andere verstreek, bevochtigde zijn oude tong als bij een hond, die een bestraffing ducht, steeds vaker zijn samengeklemd, kleurloos lippen. „Dat komt er van als je met soldaten en dan nog van zoo'n ordinaar slag, omgaat,” overdacht hij vol berouw. „Ik had ergens anders een kamertje moeten zoeken. Hij zal me vragen, waar dat meisje is gebleven, dat staat vast, en dan heeft hij zijn naam en zijn liefje en alles verloren en dat alles door die vrouw....”

Hij keek naar Juffrouw Budgens met haar breede gezicht en haar grijze oogen, waarin het berustend, hoopvolle lichtje gelukkig nimmer uitdoofde. Moeilijk zich voortbewegend, deed zij haar kamer aan kant, waarbij zij zich aandrukte tegen de latafel, waarop een menigte porceleinen koppen en schotels en dikbuikige porceleinen hondjes op een bank pronkten.

„Ik heb mijn jongen gezegd, dat hij die Hughs uit den weg moet blijven,” begon zij. „Als ze daar vandaan komen, zijn ze zoo woest als een stier, die bloed ziet. Als ze je maar zien, hebben ze al een aanleiding gevonden om het met je aan den stok te krijgen.”

„O, lieve deugd,” overdacht Creed wanhopig, „ze spreekt me ook niet bepaald moed in.” Toch van plan zijn waardigheid op te houden, antwoordde hij: „Ik wacht hier op hem om dadelijk een overzicht van de situatie te krijgen. U gelooft toch niet, dat hij me op dit uur in den vroegen morgen al zou willen aanvallen?”

De verlamde vrouw haalde haar schouders op. „Hij zal al wel een borreltje op hebben als hij hier komt,” antwoordde ze. „In dat mooie gebouw krijgen ze niet al te veel warmes door hun keelgat, de arme schepsels.”

De gewezen butler trilde nu over zijn heele lichaam. Hij hief een bevende hand op en bracht die naar zijn lippen als wilde hij zich op die wijze moed inspreken.

„Ja ja,” zei hij bedachtzaam, „ik had mijn kamertje moeten opzeggen en mijn boeltje ergens anders moeten onderbrengen, maar ziet u, als ik die arme vrouw dan zag, had ik niet het hart om er over te spreken, en ik zou ook niet weten, waarheen ik zou moeten gaan. Ik ken hier niemand, die goed voor me zou willen zorgen en Juffrouw Hughs is bepaald goed voor me en verstelt mijn kleeren altijd. O jee ja, dat doet ze wat netjes en ze bromt er ook nooit over.”

De verlamde vrouw hinkte van haar rustplekje en maakte nu aanstalten het bed op te maken, waarbij ze hevig kreunde zooals ze altijd deed wanneer ze een werkje moest verrichten, waarbij ze de ingekrompen spieren van haar verlamd been moest inspannen.

„Als je je buurman niet helpt, zal hij je ook niet van dienst zijn,” merkte ze gewichtig op.

Sprakeloos staarde Creed haar van achter de met ijzer omrande glazen van zijn bril aan. Misschien peinsde hij er over in hoeverre dit gezegde op zijn verhouding met Hughs toepasselijk was.

„Ik was mee zijn kindje te begraven,” zei hij eindelijk. „O lieve hemel, daar is hij-al!”

Inderdaad stond het gezin Hughs nu voor de deur. In enkele seconden, die nu volgden, dwarrelde een menigte gedachten door Creeds brein. „Het is voor mij van zoo'n groot belang nog een tijdje gezond door te leven,” schenen zijn angstige oogen te zeggen en „Ik weet best onder welke klasse ik je moet rangschikken maar nu je eenmaal voor me staat, geeft het me toch niets, al ben ik bang voor je; als het zoover komt, zal ik me wel weten te verdedigen. Ja mannetje, blij jij maar liever bij jouw soort en laat mij niets van je nonsens hooren, want ik ben er in het minst niet op gesteld, absoluut niet, versta je!”

De dikke zweetdruppels parelden op zijn grauw voorhoofd. Met opeengeklemd lippen en strak starenden blik wachtte hij, wat de in vrijheid gestelde gevangene wel zou zeggen.

Hughs, wiens gezicht in de gevangenis in een grijswit masker was veranderd en wiens zwarte oogen nu geheel in zijn hoofd schenen weggezonden, nam de oude man langzaam van top tot teen op. Tenslotte nam hij zijn pet af en toonde zijn geschoren hoofd.

(Wordt vervolgd.)

Verbetering.

In het artikel over het Huis te Doorn (nr. van 25 Oct. 11. blz. 509, 1e kol. regel 13 van boven, leze men in plaats van: rechter-zijvleugel: linker-zijvleugel.

Op dezelfde bladz., 1e kol. regel 35 van boven, staat: „Den laatsten tijd werd er”. Dit moet zijn: Sedert lange jaren werd er.

Foto C. Steenberghe.

HET HEILIGE GEEST OF ARME WEESHUIS TE LEIDEN.
ZUIDELIJK FRONT AAN DE HOOGLANDSCHE KERKGRACHT.

HET HEILIGE GEEST- OF ARME WEES- EN KINDERHUIS TE LEIDEN.

VOOR hen, die met een open oog voor de goede gaven van het verleden langs 's-heeren wegen gaan, is Leiden wel een bij uitstek belangwekkende stad.

Er is hier, tusschen veel modern bouwwerk van zeer uiteenlopend gehalte, nog heel wat van het oude bewaard gebleven als overblijvend legaat, dat getuigt van het scheppend vermogen van lang vervlogen eeuwen.

Hier bekoort het beroemde stadhuis met zijn heerlijken geveel aan de Breestraat, bekroond door een sielelijk rijzenden toren; de „Lakenhal”, het statig museum der stad, wekt er aandacht voor haar rijk verleden, en een historisch Waaggebouw vraagt er wêrverdiende belangstelling voor vergane tijden. Behalve deze merkwaardigheden zijn er nog tal van aardige hofjes, en aan menige rustige gracht trekken oude gevels onwillekeurig de aandacht door rustige indeeling en geestige expressie.

Een mooi gebouw uit den ouden tijd is het Heilige Geest of Arme Wees- en Kinderhuis aan de St. Pancras- of Hooglandsche Kerkgracht. Voor dagelijksch gebruik is de volledige benaming wat al te lang; men noemt het daarom in den omgang kortweg „het Weeshuis”. Het zilveren zegel-stempel uit de 18e eeuw, nog heden door de regenten benut, draagt dan ook reeds de inscriptie: „het Weeshuis Binne Leyden.” Niettemin heeft de langere benaming haar recht van bestaan. De „Heilige Geest” heette de armverzorging der parochie van Sint Pieter, die reeds in de 14e eeuw bestond en toentertijd door twee Heilige Geestmeesters beheerd werd. Uit betrouwbare bronnen blijkt, dat die armverzorging zich in de tweede helft der 15e eeuw verheugde in het bezit van een eigen gebouw, staande op de Breestraat, waar zich thans het Museum van Oudheden bevindt. In deze stichting was het magazijn en het kantoor der armverzorging gevestigd, maar tevens werden er armlastige kinderen gehuisvest en verzorgd. Ook vonden daar de zoogenaamde „hou-kinderen”, hulpelooze zûigelingen of onechte kinderen, die ten laste der parochie kwamen, voordien bij „hou-vrouwen” uitbestede, een veilig plaatsje.

Bijzonderheden omtrent dit „Heilige Geesthuis”, dat als van zelf een Heilige Geest Weeshuis werd, vindt men in een interessant

werk van Mej. Chr. Ligtenberg: „De armenzorg te Leiden tot het einde van de 16de eeuw.”

Rijk bemiddeld was de stichting niet, zoodat de Magistraat haar in veel opzichten te hulp moest komen. Eerst in 1583 werd haar ruimer huisvesting verschafte in het voormalige Vrouwen-gasthuis aan de Hooglandsche Kerkgracht, dat van 1403 dateerde. In verband met de gewijzigde strekking werd dit gebouw vernieuwd en vergroot, en het jaartal 1607 boven de poort van het huidige Weeshuis, ook voorkomend op het poortje aan de groote binnenplaats, wijst de voltooiing van die verbouwing aan. Dat het vernieuwde gebouw op den tijdgenoot, niet minder dan op ons, een goeden indruk maakte, bewijst een passage in Orlers, waarin hij mededeelt dat het Vrouwengasthuis „is eenighe jaeren daer naere (na de overbrenging der weezen van uit het Heilige Geesthuis) ghehelicken vernieut, vertimmert en de soo cierlijcken gebout als enich Weeshuys van alle de Hollantsche Steden ghebout is.” Na deze verbouwing en uitbreiding werden in de stichting ook opgenomen de kinderen „zonder aanhoud of opzicht”, te vondeling gelegd en anderen die voor de armverzoorgers „werden aangeslagen”, de z.g. „arme kinderen”. Terwijl deze categorie voor dien tijd in een afzonderlijk gebouw „het Armenkinderhuis” — in den volksmond „het Houhuis” geheeten, — werden ondergebracht, had in 1776 de vereeniging van Weeshuis en Armenkinderhuis plaats, zoodat van dien datum af het gesticht aan de Hooglandsche Kerkgracht terecht den naam: „Het Heilige Geest- of Arme Wees- en Kinderhuis” voerde.

Het Weeshuis aan de Hooglandsche Kerkgracht vertoont zich als een reeks van gebouwen onder verschillende daken, met hooge trapegevels, aan weerszijden van een lager poortgebouw, en bestaat dus eigenlijk uit een vierdubbel pand.

Ter weerszijden van het poortgebouw heeft het twee trapegevels. De beide noordelijken zijn, jammer genoeg, niet rechtstreeks er mee verbonden.

Aan den noordkant wordt namelijk het verband verbroken door enkele woonhuizen, die in hun voormaligen staat met hun trapegeveltjes, luifel, kruiskozijn en rood en wit geverfde luikjes niet contrasteerden met het vroeg-zeventiende eeuwsch geheel

doch die er in hun tegenwoordigen toestand met hun nietszeggende deuren en vensters en leelijke platte daklijsten hinderlijk tusschen in staan. Oude afbeeldingen en standteekeningen toonen aan, hoeveel er in dit opzicht sinds vroeger verloren is gegaan.

Volgens een artikel van de hand des heeren H. J. Jesse in het Leidsche Jaarboekje van 1908, zou het beeldhouwwerk boven den ingang een voorstelling zijn van de nederdaling van den Heiligen Geest. Van Mieris echter beschrijft deze liefelijke groep in het gevelveld als: „eenige biddende kinders en boven dezelve een witte duif verbeeld....” om de eigenschap van het huis te vertoonen. Het wil ons voorkomen dat Dr. A. Beets het bij 't rechte eind heeft, waar hij in een het Weeshuis betreffend artikel het volgende opmerkt: „Een op de weezen neerdalende H. Geest zou het kunnen zijn; maar zeker is het geen voorstelling van de nederdaling van den Heiligen Geest.” Hoe het ook zij, onafhankelijk van de beteekenis, vormt de groep een aantrekkelijk onderdeel van het decoratieve poortgebouw, dat treft door een gelukkige combinatie van renaissance en gothiek, en met zijn los, sierlijk vrij-staand beeldwerk er boven op een van de mooiste historische monumenten in de oude academiestad mag heeten.

De opschriften, ter weerszijden boven de poort, luiden:

Psalm XII

Die op der armen noot verstaet
Hem God verlost van alle quaet.

Math. XIX

Die den armen mildlijc geeft,
Zijn schat in den Hemel heeft.

Het beeldhouwwerk boven de dekljst bestaat uit een fries, met het opschrift:

Godt is der Weesen Helper. *Psalm X vers XIII.*

en aan weerszijden daarvan een sprekende leeuwenkop, waartegen voluten aanleunen. Boven de dekljst treft ons een vrouwenfiguurtje met naakte kindertjes, uitgehouwen in den tympan van een driehoekig fronton; een groep, die de „Barmhartigheid” voorstelt. Het geheel wordt bekroond door een wapenschild met de Leidsche sleutels, aangebracht onder een kroon, en met festoenen neerhangende langs het schild en op het fronton. Links en rechts staan de beelden van een weesjongen en een weesmeisje, ongeveer op $\frac{3}{4}$ der ware grootte. Kaatje en Kootje — zoo noemt de Leidenaar beiden — verhoogen het effect van dit belangwekkend brok architectuur.

De heer Jesse, als architect en deskundige, acht het poortje ouder dan 1607, het jaartal er in aangegeven en uit de veronderstelling, dat het wellicht reeds van het vroegere weeshuis afkomstig zal zijn. Zoowel de constructie en de profileering van het zandsteen-werk als de gedachte en compositie van het beeldhouwwerk wijzen volgens hem op een eeuw vroeger. Jammer dat het beeldhouwwerk in den tympan, bij een herstelling van zijn verkorst ontdaan, thans door de inwerking van lucht en regen, duidelijk merkbaar langzaam-aan verteert. Het is te hopen dat de raad van bevoegden, om nu nog een afgietsel te nemen, dat later voor vernieuwing dienstig kan zijn, niet in den wind zal worden geslagen. Want het geheel zou onder het gemis van dergelijke mooie details aanmerkelijk lijden. Opvallend mooi sluit het poortgebouw, als gevolg van het doorloopen der horizontale banden, aan bij de belendende gevels, beiden eenvoudig van motief, maar daarom niet minder in staat den toeschouwer te boeien. Waarschijnlijk is de rechtergevel met zijn kruiskoosijnen uit denzelfden tijd als het poortgebouw; de linkergevel met halve aangepunte ellipsvormige bogen (z.g.n. tudorbogen) met sluitstenen boven de benedenkruiskoosijnen en een met halve ellipsvormige bogen met sluitstenen boven de hooger gelegen kruiskoosijnen, wijst op een lateren bouw. Het halfronde poortje ter linkerzijde van den linkergevel (de meisjes-ingang) met een oeil de boeuf erboven en hooger nog een half-cirkel-vormig lichtkozijn, is nog juist even op de afbeelding op blz. 538 zichtbaar.

De deur in de poort draagt haar ouderwetschen klopper nog, en wanneer we trachten het weeshuis binnen te treden, merken we op dat hij niet slechts als historisch sieraad fungeert. Een bel ontbreekt en de klopper doet nog steeds trouw haar dagelijkschen dienst.

Nadat wij den Petrus van dit weezenparadijs met onze vol-waardige papieren hebben verteederd, treden wij binnen en geven onze oog den kost.

Op de achterzijde van het poortgebouw is een gevelsteen ingemetseld, waarop een duif is uitgehouwen.

Een band draagt in verhoogde letters de benaming: 't Weeshuys.

Wel een bijzonder rijken indruk maakt het gebouw op de binnenplaats, dat we nu recht voor ons hebben, een deftigen gevel, in 't midden een groote groene deur met fraai gesneden bovenlicht, waarin dooreengestengeld, de sierlijke initialen W. H. de travee, geheel uit zandsteen, dat, zooals onze afbeelding op blz. 541 duidelijk laat zien, nog twee verdiepingen opgaat tot aan de kroonlijst. Aan weerszijden van de deur dient een lichtraam tot verlichting van de ruime vestibule. Elke verdieping heeft drie ramen, die van de eerste verlichten het trapportaal van de hoofdtrap, recht over de voordeur. Boven de kroonlijst lezen we: De eerste grondstenen van dit gebouw zijn gelegd door: Adriaan Willem van der Goes en Joachim Sandra J.P.zn. op den 17 Mey 1774.

Boven het venster van de tweede verdieping treft ons een stijf opgehangen slingertje, vlak onder de dekljst aangebracht en boven en ter weerszijden van het middelvenster op de eerste verdieping tien wapens van Regenten van het voormalige Arme Weeshuis en van het gewezen Arme-Kinderhuis van Leiden.

Het geheel van dezen gevel geeft ons een mooi voorbeeld van architectuur in den stijl Louis Seize. Aan de rechterzijde van de binnenplaats heeft men het gebouw voor de jongens, links de meisjes-afdeeling. De gevels van beide afdeelingen hebben belangrijk geleden, toen bij een verbouwing in vroeger jaren halfronde gegoten ijzeren fabrieksramen daarin zijn aangebracht. Men mag van geluk spreken, dat de ellipsvormige bogen van de voormalige kruiskoosijnen daarbij niet zijn vernield, waardoor de mogelijkheid op een herstelling van den oorspronkelijken toestand niet is uitgesloten. De gevel van de meisjes-afdeeling treft nog door het bezit van een mooi, eenvoudig poortje van zandsteenblokken met schuine kanten, horizontaal afgedekt door een steen, waarop in verhoogde letters staat uitgehouwen:

Tot Weeskens Bloot Haer Ouders Doot

Zijt Algenegen:

Aemster Noot, Maeckt Geen Weestoot

Het is Gods Segen — 1607.

Op het eerste gezicht wordt oas de beteekenis van deze inscriptie niet duidelijk. Men heeft waarschijnlijk er mee bedoeld: Weest allen der armen, ouderloozen weesjes welgezind; aalmoes geven in den nood brengt geen nadeel, het heeft God's zegen in. Een opwekking tot barmhartigheid dus.

Ook van binnen maken de gebouwen een degelijken solieden indruk. Stevige muren, zolderingen met eiken moerbalken en dito

Foto C. Steenberg.

HET HEILIGE GEEST OF ARME WEESHUIS TE LEIDEN. POORTGEBOUW.

kinderbalkjes, sleutelstukken of muurstijlen met sleestukken en geprofileerde corbees voorspellen de stichting een nog eeuwenlang bestaan. Als gevolg van de vernieuwing en uitbreiding op verschillende tijdstippen sluiten de zalen en vertrekken uiteraard niet regelmatig bij elkaar aan; het gaat nu trapje-op, dan trapje-af, maar het valt ons op, dat zelfs waar niets werd verbouwd, de ventilatie en de verlichting overal zoo buitengewoon gunstig zijn. Bij een „Verslag van de verbouwing in 1882” zijn, behalve de teekening van den gevelopstand aan de Hooglandsche Kerkgracht ook twee teekeningen van de gebouwen in platten grond gevoegd, één van den voormaligen, een andere van den na die verbouwing tot stand gebrachten toestand. Wanneer we die plannen met elkaar vergelijken, blijkt ons weldra dat op het laatst genoemde het geheele noord-westelijke pand der gebouwen wordt gemist. Dat gedeelte is echter niet gesloopt, al is het sedert 1882 niet langer bij het Weeshuis in gebruik. Het is verhuurd aan de firma E. J. Brill, die er haar drukkerij en hare kantoren in heeft gevestigd, met een ingang aan den Ouden Rijn. Voor de reorganisatie van 1882 diende die vleugel als verblijf voor de meisjes en de kinderen en de poort aan den Ouden Rijn, die toegang daartoe verleende, is gebleven zooals zij was, toen zij fungeerde als „de Meisjespoort” van het Weeshuis. Zij is voltooid in het jaar 1774 en op den mantel, die door den „weesknecht” en een „weesmeid” wordt opgehouden, zijn door Gijsbrecht van Royen de wapens uitgehouwen van de toenmalige Heeren Burgemeesters: Mrs. van Buren, J. Heyns, S. Drolenvaux, N. van Banchem en van Mrs. J. van Royen, „derzelver Raad en Pensionaris”, en J. van Dam, Secretaris, (vgl. Van Mieris III, 95 b). Hoe de noordelijke gevel aan den Ouden Rijn, waar nu de zaak van Brill haar ingang heeft, er vóór 1774 uitzag, toont ons een fraaie oude prent in J. Roemer's Leijdens Noodlottige Gebeurtenissen, uitgegeven in 1819. Deze prent stelt nl. voor een brand, den 28sten April 1768 op de linnennaakamer in het oude gesticht uitgebroken, en „door den Plaet-graveur Noach van der Meer, Junior, aanstonds naar het leven afgetekend, en vervolgens in het koper gegraveerd”. Volgens die prent had het gesticht toen aan die zijde nog een topgevel. In het fries van het gebouw aan den Ouden Rijn staat het jaartal MDCCLXXIV, hetzelfde dus, dat wij aan het gebouw op de binnenplaats hebben opgemerkt.

In het weeshuis heeft, wijziging en verbouwing in den loop der tijden ten spijt, nog veel zijn oud en eigen karakter mogen behouden. Zoowel de jongensslaapzalen, de bovengang in de meisjes-afdeeling en de naaikamer, als de gezellige kinderkamer en de heldere keuken, leveren van dat oude en karakteristieke enkele goede stalen.

Enkele middeleeuwsche woorden zijn in dit eeuwenoud gesticht tot op den huidigen dag in gebruik gebleven en manifesteeren hiermede de groote macht eener traditie. Zoo leeft onder de be-

Foto C. Steenbergh.
HET HEILIGE GEEST OF ARME WEESHUIS TE LEIDEN.
HOEKJE VAN DE BINNENPLAATS.

volking van het weeshuis nog steeds het middeleeuwsche woord „stoof” in de beteekenis van verwarmde kamer, waaraan o.a. aan het zit- en ontspanningslokaal der groote werkkjongens zijn benaming de „grote stoof” te danken heeft.

In het voorhuis van het hoofdgebouw treft ons een sierlijke hoofdtrap. Vroeger stond naast die trap het uit opgeklampte planken gezaagde figuur van een weesmeid in vroegere dracht. Zij werd echter op haar ouden dag wat slecht ter been; men heeft haar daarom maar een pensioen toegekend om de rest van haar dagen zorgeloos in het archieflokaal te kunnen slijten.

De oorspronkelijke regentessenkamer, links van de trap bezit een deftigen, zwart marmeren schoorsteen met een grauwtje in het middenvak, voorstellende de milddadigheid: een vrouw, die een keur van kostbaarheden uitstort uit een korf of vaas. Dit stuk werd in 1779 vervaardigd door Martinus Jos. Geeraerts, een Antwerpsch meester, die er de som van een en twintig dukaten voor ontving. Het grauwtje wordt omringd door de geslachtswapens der toenmalige regentessen, gekoppeld met die van haar echtgenooten. Op de eerste verdieping, in het trapportaal en langs de muren op den overloop, hangen wapenborden en tafereelen, en daaronder de naamlijsten van bestuurders sinds 1491. De bovengang wordt waardig getooid door een rijk met snijwerk versierde bank met het wapen der stad Leiden en het zinnebeeld van den Heiligen Geest, geflankeerd door enkele familie-wapens. Deze bank is geplaatst tusschen den toegang tot de vergaderkamer van Dames-Regentessen, meest met den naam van „het Magazijn” aangeduid, en de deur met koperen klopper van het „Heerenkantoor”, de kamer van Heeren-Regenten.

Dit „Heerenkantoor”, een ruim en hoog vierkant vertrek, geeft uit drie vensters aan de Burchtgracht een vrij uitzicht op Leiden's oudste merkwaardigheid, den Burcht. Nog kort geleden was zij ontoonbaar en onbewoonbaar: men had haar in 1872 jammerlijk ontluisera, met de bedoeling om aan de Lakenhal meerderen luister te verlenen. Schilderijtjes, regentenstukken, bokalen en drinkglazen waren aan dit in 1863 gestichte stedelijk Museum in bruikleen afgestaan. In 1902 werd tot een restauratie van de regentenkamer besloten en de te leen gegeven schilderijen, de bekers en de bokalen werden kort daarna aan de Lakenhal teruggevraagd. Thans zetten zij opnieuw luister bij aan de plaats van herkomst. Het glas en tinwerk, het zilver en het porselein zijn zichtbaar uitgestald in een bij de herstelling van 1903 tot dat doel nieuw bijgemaakte kast. Eenige niet onverdienstelijke schilderijen decoreren de wanden, en boven den schoorsteen trekt een groep in hoogrelief, de milddadigheid voorstellende, onze aandacht. Zij herinnert sterk aan de verheerlijking dierzelfde deugd op het grauwtje in de Regentessenkamer. Boven de deur, merken we op een dergelijke groep, die de Liefde of wel de Barmhartigheid (Charitas) verbeeldt. Volgens Van Mieris zijn beiden van de hand van een „zeer kundigen Italiaansche Pleisterwerker of Stukeerder wiens naam was Werda.”

In vroeger tijden werd het sierlijke glaswerk, dat nu onbenut in de kast te pronk staat, bij gelegenheid voor den dag gehaald en gebruikt. Ongetwijfeld werd toen met die bekers en glazen, van toepasselijke voorstellingen en opschriften en van wapenschilden voorzien, op de maaltijden en gedenkfeesten der Heeren Regenten, menige heildronk ingesteld. Ook de tinnen koelvaten en het zware tafelzilver, met het symbool van het Weeshuis, bezeugen dan hun welkome diensten.

Zooals de bekers aangeven, dronk men op Stad en Gewest, op de Vereenigde Gestichten, op de vriendschap (amicitia), op het dischgezelschap (Vivat alle presente vrienden) en ook op „de Goede Harmonie.”

Aardige bijzonderheden vindt men vermeld in het reeds vroeger aangehaalde geschrift van Dr. A. Beets. Schrijver veronderstelt, dat bij het „Osjesmaal” (ter gelegenheid van den slacht) het glas met opschrift: „'t Groeijen en bloeijen van ossen en koeijen” ter tafel kwam en op den 1sten Mei, wanneer meerderjarige verpleegden het gesticht verlieten, mogelijk wel een ander glas met de woorden: „Het groeijen en bloeijen van Flora.”

Er is ook een glas, dat aan een zijde een deftige vrouw in hoogst belangwekkende omstandigheden vertoont met een bloemtak in de hand en aan de andere zijde een roeischildje met een roeier en een vrouw, die eveneens een bloem omhoog houdt. Het draagt om den rand het opschrift „Hansjen in den kelder”. De scherpzinnige lezer heeft al begrepen, dat dit illustratieve glas gebezigd werd, wanneer de echtgenoot van één der aanwezigen in blijde verwachting verkeerde. In dat geval werd er heel menschlievend een dronk gewijd aan het „Hansjen in den kelder”. En het slot van al die gezellige bijeenkomsten zal wel gevierd zijn met een welgemeenden dronk uit „Een glaasje van Vriendschap”, een glaswerk, waarvan tevens enkele fraaie exemplaren voorkomen.

* * *

Niet zonder weemoed kunnen wij bedenken, hoe met dien goeden ouden tijd, waarvan wij geneigd zijn de schaduwzijde te vergeten, zooveel van het gemoedelijke, dat zijn zeden en het maatschappelijk verkeer kenmerkte, is te loor gegaan. Maar toch vormden de slachten doorgebracht, een prettig slot aan onzen rondgang in het Heilige Geest of Arme Wees- en Kinderluis te Leiden.

DE TREURROOS.

LANGZAAM traag zijn gepantoffelde voeten verzettend, stapte hij uit de open veranda den bloemengeurenden tuin in, die licht hellend zich uitstreckte tot aan het zacht kabbelende water van een smal riviertje.

Het fijne kiezel, met schelpjes gemengd, kraakte onder zijn schreden, verschrikt hipten een paar kibbelende musschen bij zijn nadering op, om op een veilig hoogten boomtak den aangevangen vinnigen strijd voort te zetten.

Hij liep met neergeslagen oogen, niet opmerkend de weelde van groen en bloemen rond hem, frisch van een malsch regentje, dat glinsterende pareltjes had gestrooid over kelken en bladeren; hij rook niet den zoeten geur, door een aanzwevend koeltje hem toegedreven, hij hoorde niet de fijne geluidjes van levensblijve insecten en druk-bezige vogels; hij was niet ontvankelijk voor indrukken van het wondere leven der natuur; zijn gedachten, somber, vermoeid, waren naar binnen gekeerd.

Zijn rechterhand omkrampte een klein boek in donkergroen marokijn, verguld op snée; hij had het gevonden in de kamer van zijn pas gestorven dochter; het was haar dagboek, en hij nam het mee naar haar lievelingsplekje, om het dáár te lezen, in stille aandacht, in voorzichtig trachten haar voorbijge gedachten te volgen, in herinnerend medevoelen met haar, wier gevoelens dood waren, zooals haar jeugdig, bloeiend lichaam dood was.

Hij zou niet glimlachen om de jonge-meisjes-sentimentaliteit, die ongetwijfeld uit de dichtbeschreven bladzijden spreken zou; hij zou zijn eigen jeugdijaren herdenken in de hoop, de sfeer, waarin haar ziel had geleefd, te benaderen.

Achter in den tuin bloeide een treurroos met overdaad van bloemen als een reusachtig boeket op hoogen, donkeren stam; een laag bankje, wit-gelakt, bood een rustplaats aan onder de geurende bloemenkroon; vanuit den voortuin had Elsie het daarheen gesleept; daar zat zij, door dicht struikgewas onzichtbaar voor wie in huis of veranda zich ophield, gaarne te lezen of te droomen; daar moest in vage lijnen in haar opgeweld zijn, wat zij later in preciese woorden neerschreef in haar meisjeskamertje, blank-wit heiligdommetje, dat kijk gaf op tuin en rivier.

Hij had haar eens geplaagd met haar plotselinge voorliefde voor de treurroos achter in den tuin.

Zij was rood geworden en had gestotterd:

„Ik... ik vind die rozen zoo mooi en... en de geur ervan is zoo verrukkelijk en ik hoor daar het water kabbelen en... het is er zoo rustig!”

Haar oogen hadden de zijne ontweken; zij deed zoo verlegen, alsof zij op een misdaad was betrapt en hij had zich even verbaasd over de overgevoeligheid van een jonge-meisjes-ziel, die nauw verdragen kon, dat uiting gegeven werd aan wat haar diep-innerlijk in ontroering had gebracht.

Liefkoozend had hij haar blozende wangen geaaid, zij had hem gekust en was op luchtige voetjes haastig den tuin door getrippeld naar haar zitje bij de treurroos.

Hij zette zich neer op haar lievelingsplekje, maar nog opende hij het kleine, geheimnisvolle boekje niet; hij tuurde op naar de bloeiende witte rozen met de teer-rose harten en ademde haar zoeten geur in.

Tranen drongen in zijn oogen bij de plotselinge gedachte, dat Elsie op ditzelfde plekje tranen had gestort, tranen, door hem te voorschijn geroepen in de blauwe oogen, waarin steeds vroolijke lichtjes hadden getinteld!

Elsie, zijn Elsie, had op dit plekje bittere tranen geschreid door zijn toedoen!

Zij had haar hoofdje met de blonde haren, waarop de zonnestralen gouden glansen flitsten, in droefheid laten zinken op haar over de leuning van het bankje heengebogen arm, haar jong, rank lichaam had snikschokjes gegeven, door zijn toedoen!

Maar — de oogen van den vader verhardden zich, zijn lippen drukten zich vaster opéén — het was zijn plicht geweest, zijn kind terug te houden van een huwelijk, dat haar ongelukkig gemaakt zou hebben; hij kon haar immers niet laten trouwen met den vroolijken, luchthartigen, innemenden nietsdoener, die juist de man was, om jonge meisjes het hoofd op hol te brengen, die zich in de academie-stad, waar hij heette te studeren, den naam van een drinkebroer, een lichtmis, een speler had verworven, in wien geen degelijke grond aanwezig was, waarop een toekomst kon worden gebouwd!

Met heel de warmte van haar sanguinisch temperament had zij den geliefde tegen den vader verdedigd, maar hij had zich niet laten vermurwen, noch door tranen, noch door boos-aanklagende woorden, zooals hij niet gedacht had, ze ooit uit het roode mondje, dat zoo aardig vleien kon, te zullen hooren.

Voor het eerst was er oneenigheid gerezen tusschen zijn kind en hem.

Hij kon niet lang boos op haar zijn en bedacht met een weemoeds-lachje, hoe kort ook Elsie's opwinding had geduurd; zij hield zooveel van haar vadertje, zij kon geen spanning tusschen hen beiden verdragen, zij had het onderwerp niet meer aangeroord en was na dien éénen pruil- en huil-dag zoo vroolijk en hartelijk en zorgzaam geweest als altijd; alleen had zij vaker dan tevoren haar droomplekje opgezocht.

En hij had zich gelukkig geprezen om het voorbijtrekken van de onweersbui, die een oogenblik zijn hemel had bedreigd.

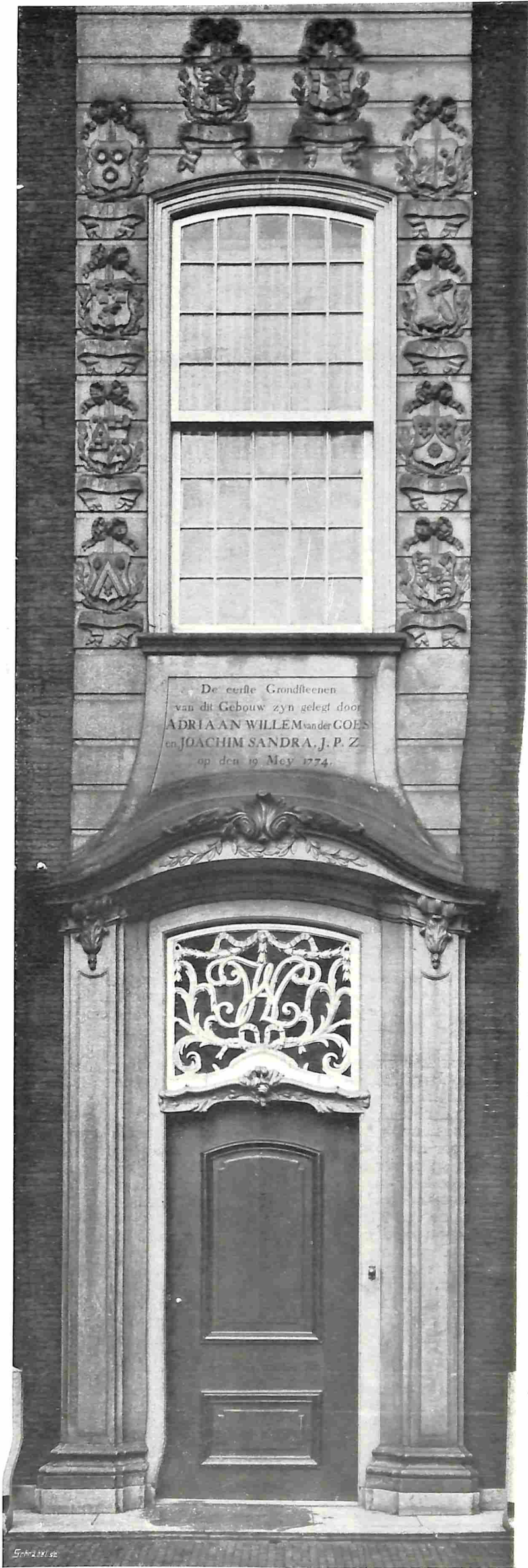

Foto C. Steinhilck.
FRAGMENT VAN DEN GEVEL AAN DE BINNENPLAATS.

Foto C. Steenberg.

HET HEILIGE GEEST OF ARMEWEESHUIS TE LEIDEN.
DE GEVEL AAN DE HOOGLANDSCHE KERKGRACHT MET
TRANSEPT VAN DE HOOGLANDSCHE KERK OP DEN
ACHTERGROND.

Had er wel ooit een kind geleefd, zoo lief, zoo verstandig, zoo gehoorzaam en volgzzaam als zij?

Was er ooit beklagenswaardiger vader geweest dan hij, aan wien dit wonder van liefvalligheid door de wreede hand van den dood was ontrukkt?

„Vergeef mij, kind!” prevelde hij. „Vergeef mij, dat ik je bedroefd heb! Ik moest het doen! Je hebt dat ingezien en je gouden hartje heeft zich na die kortstondige dwaling willig weer naar je vader gewend, je vader, dien je zoo liefhad, wiens geringste wensch voor jou een bevel was!”

De eenzame man streek even met zijn zakdoek langs zijn oogen, ademde diep op en opende met eerbiedige vingers het boekje, waaruit de reine meisjesziel van zijn vroeg gestorven, eenig kind hem toespreken zou.

Langzaam las hij, telkens ophoudend, om in zijn geheugen te zoeken naar het groote en kleine gebeuren van vroeger dagen, dat Elsie belangrijk genoeg gevonden had, om erover te schrijven, dat haar aanleiding gegeven had, om haar fantasie te laten werken en haar gedachten uit te spinnen.

Zij was nauwelijks de kinderschoenen ontwassen geweest toen zij voor het eerst in het schoolmeisjes-schrift haar gewaarwordingen op papier trachtte te stellen, en kinderlijk waren haar gedachten en haar opmerkingen uit dien tijd, maar langzamerhand kwam er verandering in haar levensvisie, dat toonden de bladzijden, die de vader in klimmende aandacht las.

Een diepe rimpel groefde zich in zijn voorhoofd bij het zien van een uitdagend opplekkenden naam, den naam van den jongen man, die het argelooze meisjeshart sneller had doen kloppen, den man, wiens vleiwoordjes, wiens luchtig courtiseeren, op het eenvoudige buitenkind hadden gewerkt als een tooverdrank.

Lezend, wat zijn dochter aan het geduldig, zwijgzame papier had toevertrouwd, begreep de vader, dat het kwaad dieper wortel had geschoten, dan hij vermoed had.

Zóó kon een kind zich niet uiten! Dat waren woorden van een door liefde tot vrouw gerijpt meisje, dat was de taal van diep innige toewijding aan den man, wien het gelukt was, de teerste snaren van haar ziel in trilling te brengen.

En daar....!

— „Papa was boos, heel boos!” stond er. „Ik begrijp mijn goed vadertje niet! Hij, die mij opvoedde met de teedere zorg van een vader en een moeder tegelijk, hij, die mij vanaf mijn geboorte, die aan mijn arme moeder het leven kostte, nauwlettend heeft gadeslagen, hij moest toch weten, dat liefde voor mij geen spelletje is; hij moest niet trachten, door een machtswoord de innigste gevoelens van mijn hart tot zwijgen te brengen; hij moest inzien, dat zijn scherpe woorden over Paul geen andere uitwerking konden hebben dan mijn heftig opkomen tegen de miskenning van mijn liefste, die zoo goed, zoo edel, zoo warm van hart, zoo rijk aan liefde is!

Papa heeft aan lasterpraatjes geloof geslagen en zonder verder onderzoek veroordeeld, maar ik weet uit Paul's eigen mond, dat booze tongen over hem hebben gelogen, gelogen!

Het is niet goed, dat Papa niet naar zijn verdediging wilde luisteren!” —

De hand, die het kleine, donkergroen marokijnen boekje hield, zakte, de oogen, die op de zwart-kriebelige regelstreepjes hadden gestaard, zochten de teere bloemenpracht, aan een lang afhangelenden tak nauw merkbaar op-en-neer wuivend.

„Kind!” fluisterde de vader. „Argeloos vertrouwend kind!”

Het vervulde hem met grenzenlooze verbazing, dat Elsie, zijn kloeke, heldere Elsie zoo onvoorwaardelijk geloof had geslagen aan de woorden van den jongen losbol, dat zij als het eerste het beste gansje door hem om den tuin was geleid.

Voor hem, den vader, was het niet twijfelachtig geweest, dat de aanbidding van den ongewenschten hofmaker voor een groot deel Elsie's fortuin had gegolden, — het meisje was immers het eenige kind van een als rijk bekend staand man — maar een dergelijke gedachte had geen plaats gevonden in haar onschuldige ziel.

Zijn Elsie was een allerliefste verschijning en wel aanbidding om der wille van haar persoontje waard geweest, maar toch, de antecedenten van den jongen man rechtvaardigden elken twijfel aan zijn eerlijkheid!

„Amour, amour, quand tu nous tiens,
On peut bien dire: Adieu Prudence!”

dacht de eenzame, zich in herinneringen verdiepende man, en met een zuchtje hief hij het dagboek van zijn dochter weer omhoog.

— „Ik kan het niet dragen”, las hij, „dat mijn goed, lief vadertje boos op mij is; zijn oogen kijken mij droef-verwijtend aan en er is een klank van stugheid in zijn stem gekomen, dien ik daarin tot nu toe niet kende. Wat moet ik toch doen? Ik kan Paul niet opgeven, ik kan niet! De enkele gedachte, hem weer uit mijn leven te zien wegglijden, doet mij rillen, maakt alles duister om mij heen. Zou Papa werkelijk van mij vergen, dat ik om zijn verkeerd inzicht het geluk van mijn leven vergooide? Neen, neen, daarvoor heeft hij mij te lief! Hij zal zich eenmaal laten overtuigen, als ik maar geduld heb en niet op terugkom, vóór zijn ontstemming over wat hij Paul's verregaande brutaliteit noemde, volkomen geweken is. Hij zal eenmaal leeren Paul in het juiste licht te zien en dan zal hij onmiddellijk toegeven, dat hij lichtvaardig geloof heeft geslagen aan lastergeruchten! Mijn goed, lief vadertje!”

Maar één ding is zeker: ik kan hem ditmaal niet gehoorzaam zijn! Mijn hart zou langzamer en langzamer gaan kloppen en eindelijk geheel stil staan. Ik zou kwijnen van liefde en leed, tot de dood zich over mij ontfermde!” —

Weer brak de vader zijn lectuur af, om aan zijn gedachten den vrijen loop te geven.

Kwijnen!

Elsie kwijnen!

Belachelijk!

Zijn fleurig bloeiend kind, zijn kerngezonde Elsie met haar blozende wangen, haar stralende oogen, haar veerkrachtigen, onbewust fieren gang!

Het was hem onmogelijk, zich haar bleek en vermoeid en lusteloos voor te stellen!

Een ongeluk, een verschrikkelijk ongeluk, had haar leven in den eersten bloei afgesneden, had hem tot een beklagenswaardigen man gemaakt, die nergens houvast meer vond, die in zijn herinneringen leefde, maar ziek? Elsie ziek en kwijnend?

Nu glimlachte hij ondanks zijn voornemen tóch om haar jongemeisjes-overdrevenheid!

Zij had één enkelen dag met behuilde oogen en betrokken gezichtje door het huis geloopt, haar gang was minder luchtig, minder levenskrachtig geweest dan gewoonlijk, maar dra had haar levendige natuur zich gewonnen gegeven, dra waren alle uiterlijke teekenen van een gestreden strijd weggevaagd geweest!

Even had twijfel hem beroerd; haar onderwerping aan zijn wil, de terugkeer van haar vroolijkheid, waren wat al te snel op de stormachtige scène tusschen hen beiden gevolgd, maar hij banden twijfel en verheugde zich erover, dat de liefde, waarover zij gesproken had, niet dan een vluchtig verliefdheidje was geweest.

Maar hoe zou zijzelve verklaren, dat....?

Zijn oogen zochten de plaats, waar hij was gebleven.

Hij zag, dat er gedurende verscheidene dagen niet in het dagboek was geschreven; ruim veertien dagen, nadat het geschrijf was afgebroken, begon het weer:

— „Ach, wat voel ik mij verdrietig en ongelukkig! Wat ben ik slecht geweest! Ik heb mijn vadertje belogen en bedrogen! Hij plaagde mij met mijn plotselinge voorliefde voor het zitje onder de bloeiende treurroos! Ik wist niet, waar ik mij bergen moest van angst en schaamte! Maar kon ik hem de waarheid zeggen? De waarheid, die zijn hevigste driftbui zou hebben opgewekt? Hoe kon ik hem zeggen, dat Paul mij daar trouw wachtte? Dat hij langs het smalle paadje tusschen hek en rivier onzen tuin wist te bereiken en wij ons veilig voelden onder de treurroos, waar wij tegen Papa en hij geloofde mij! Hij geloofde mij, omdat ik hem nooit tevoren een onwaarheid had gezegd! Hij vertrouwt mij en zijn! De treurroos! Wat is die voor mij meer dan bitterste verwijten konden en plant in den tuin?” —

Het donkergroen marokijnen boekje gleed op den grond.

De vader stond op van het lage bankje en keek als verdwaasd om zich heen.

Dus toch, dus toch!

Zijn Elsie, zijn lieveling, zijn afgod, was hem ongehoorzaam geweest, had hem belogen en bedrogen! Hier, hier op dit plekje dat hem tot een heiligdom, tot een altaar was geworden, waarop hij al zijn liefde en al zijn droefheid hoopte, hier had zij... met hem... met...!

Hij balde de vuisten, een wilde woede laaide in hem op en toen plotseling een takje van de treurroos, de treurroos, die hij uit piëteit had verzorgd en met teedere vingers had gestreeld, waar hij maar een druk van haar handjes kon vermoeden, zijn voorhoofd gevoelig schramde, greep hij met beide handen in de levende, bloeiende pracht, rukte, trok, schudde, totdat takken krakend braken en een dichte sneeuw van smetteloos witte en zacht-rose getinte blaadjes in het rond vloog.

Hijgend staakte hij eindelijk zijn vanden-arbeid. Zijn woede was weg. Zweedroppeltjes parelden op zijn voorhoofd, zijn handen waren door venijnige dorentjes opengereten, op zijn schouders en in zijn grijzend haar vlokten blaadjes van de arme, onschuldige rozen.

Hij keek om zich heen, zag den besneeuwden grond, zag de verwoesting, die hij had teweeggebracht.

Hij zonk op het bankje terug, verborg zijn gelaat in zijn bebloede handen en snikte, snikte!

ELISE RUTGERS.

HERFSTGRACHT.

De weemoed zingt zijn zoete smart
Zoo stil en vroom mij door 't hart,
Nu herfst zijn verven
Weer tooverst over oude gracht,
Die met haar stoere olmenwacht,
Stil ligt te sterven.

Als rijpe vruchten brons en goud,
De laatste blâren aan 't hout
Der iepenboomen.
De zon schuimt over gevelrij
En spint de gracht, de boomenrij,
In gulden droomen.

In teer blauw waas een schemerbrug.
Daar heeft de gracht een koop'ren rug
Van dorre blâren;
En door de duist're brugspelonk,
Een levend web, met goud gevonk,
Van zonneharen.

Een logge tjalk ligt vastgemeerd
Aan steenen schoeing, groen verweerd.
De waterspiegel
Kaatst boomen, huizen, brug en boot,
En deint de gele blârenvloed
In zacht gewiegel.

J. G.

KLEINE TRAGEDIETJES.

BLINDE VINK.

Een prachtige zomerdag, vol zon en milde warmte. Vroolijk vogelgejubel overal.

In de nabijheid van een paar kleine huisjes wandelende, word ik getroffen door een korten, maar vollen en helderen vinkenslag. Zit 't zangertje hier of daar in een boom? Luisterend sta ik stil. 't Geluid schijnt van achter de huisjes weg te komen en klinkt zoo dichtbij, dat ik nieuwsgierig word en om de huisjes heen loop.

Dáár, achter éen ervan, hangt een kooi....

Ik kom naderbij en zie toe.

Anderhalve decimeter in 't kubiek.... groter is de ruimte niet voor 't arme zangertje, dat nog kort geleden het woud had tot zijn woning en den wijden hemel als zijn dak....

De vrijheid en de ruimte heeft men je afgenomen, arm dier, maar of dat nog niet genoeg ware.... zie eens, dat kopje. Inplaats van de heldere, zwarte schitteroogjes, een dof, grijs vlies. Zelfs 't licht gunt men je niet, omdat men uit je halen, *persen* wou, wat er aan zang uit je te persen viel! De wreedheid van den mensch, als het op zijn genoegen aankomt....

Een oogenblik blijf ik naar den vogel kijken. Hij springt steeds heen en weer: éen sprong vóóruit, éen sprong achteruit, dan éen sprongetje naar boven. En hij draait zijn kopje naar links, naar rechts, voorwaarts, en de arme blinde oogjes zoeken, zoeken.

„Zoo springt hij den heelen dag”, verzekert mij de eigenares, die naast me is komen staan. Ik antwoord niet, maar zie haar even aan; dan kijk ik weer naar de vink.

„Het is.... jâmmerr”, weifelt ze.

„Het is.... misselijk!” zeg ik, en wandel weg.

Achter mij blijft de vogel springen in zijn benauwd hokje.... en zoeken, zoeken met de arme blinde oogjes....

Af en toe slaat hij trillend zijn korten, maar vollen, heerlijken slag....

M. LANGERHUIZEN.

CATTLEYA WEYERI.

EEN NIEUWE NEDERLANDSCHE AANWINST.

Voor 1914, dus voor den oorlog, kon geen grootere tuinbouw-tentoonstelling of keuring gehouden worden of het publiek was vol bewondering voor de inzendingen orchideeën. Dit is in dien tusschentijd heel anders geworden; door gebrek aan invoer van nieuwe planten eenerzijds en door den kolennood anderzijds zijn de verzamelingen dezer planten meer en meer ingekrompen en een zeldzaamheid is het, wanneer men ze thans nog ziet.

Op de laatst gehouden Groote Plantenkeuring te Utrecht was het de heer L. H. Weyer van de kweekery „Marksland” te Utrecht, die nog een aardige verzameling Orchideeën had ingezonden en een was er onder, die dadelijk de aandacht van alle kenners trok, n.l. de *Cattleya Weyeri*. Deze is daarom van belang, wijl het een hier te lande gewonnen kruising is, die voor de beste buitenlandsche aanwinsten op dit gebied niet onderdoet.

In 1912 kruiste de heer Weyer de *Cattleya Rex* met *Cattleya Dowiana*. Beide zijn zomerbloeieters en behooren tot de mooiste soorten van het geslacht; zij hebben echter het bezwaar tamelijk lastig in de kultuur te zijn en slecht te bloeien.

In 1913 werden de zaden van de toen rijpe vrucht uitgezaaid en eerst dit jaar bloeide er voor het eerst een plant van.

Zes jaar zijn er dus noodig geweest om er een bloeibare plant van op te kweken, doch dat is voor dit geslacht niet zoo bijzonder lang. In dien tijd had de kweker echter gelegenheid om op te merken, dat zij een tamelijk gemakkelijke groeier is, en dat de betrekkelijk kleine plant nu reeds bloeide, doet verwachten, dat het ook wel een goede bloeier zal zijn.

De kruising heeft in zeer veel opzichten de kenmerken der beide ouders. De kelkbladeren zijn tamelijk smal en zacht geel, dezelfde kleur hebben de bloembladeren, die aan de randen gegolfd en licht getand zijn. Bijzonder mooi is de lip, haar randen zijn wit, welke kleur naar den keel in steeds donkerder fluweelachtig purper overgaat. Deze op zich zelf reeds prachtige kleur is met fijne goudgele aderen als doorweven en gaat naar den keel in goudgeel over.

De kleurencombinatie is hier al bijzonder mooi en spreekt heel bijzonder tegen de zachtgetinte kelk- en bloembladeren.

Wanneer al de planten, uit het zaaisel ontsproten, dezelfde teekening vertoonen, dan is deze *Cattleya* ongetwijfeld een aanwinst van het grootste belang.

E. TH. W.

Foto C. Steenbergh.

CATTLEYA WEYERI.

HET LAND VAN SEGANTINI.

DE 28en September l.l. was het twintig jaar geleden, dat Giovanni Segantini, de groote Zwitsersche schilder, te Maloja in het Engadin-dal den geest gaf. De dag van zijn dood zeide hij: „Ik wil mijn bergen zien.” Voorzichtig schoof men het bed naar het raam, en van daaruit keek hij voor het laatst naar de eeuwige sneeuwtoppen in de daverende zon, het kleine teere beweeg van wat schapen en geiten tegen de hellingen, naar de grootsch-eenvoudige wereld, die hij zelf zoo vele malen op 't heerlijkst in beeld bracht.

Van uit de kleine hut op den Schafsberg, niet ver van Pontresina, droeg men Segantini's overschot naar Maloja, waar het zonder eenige uiterlijke pracht of praal op het dorpskerkhof werd ter aarde besteld. Een bronzen urn te midden van een groep dennen en wat wilde heesters getuigt daar, aan den voet van het krijt-witte dorpskerkje, van het wonder dat er een man heeft geleefd en gewerkt die al de verrukkingen die wij hier rondom ons zien wist te doen herleven: à travers un tempérament.

Toch is dit graf in Maloja niet het enige dat in deze streek nog aan den meester herinnert. De bewoners van het Engadin hebben zijn werk begrepen, en zij voelden behoefte aan een nog sterker getuigenis van hun verknochtheid aan den man en zijn kunst. Wij weten het allen . . . niet altijd uit vereering zich op gelukkige wijze. Hoe vaak is er niet een *leveel* aan goede bedoelingen en een te weinig bij het benaderen van den geest waarin waarlijk begrijpenden zich een hulde denken.

In het zonneland Engadin echter is de vriendelijke Romaansche landbevolking niet ongelukkig geweest in het vinden van den juiste vorm van vereering. Niet dat wij het kleine gedenkteeke van den beeldhouwer Bistolfi aan den weg van Sankt-Moritz naar Silvaplana aan kunstwaarde willen overschatten. Wij hebben meer het Segantini-museum op het oog, dat tegenover het gedenkteeke, rechts aan den genoemden weg tegen de steile bergen ligt opgebouwd. Dit museum-bouwwerk schijnt ons een eenvoudige geaagde hulding van het Genie. Architectonisch werk van den bouwmeester N. Hartmann te Sankt-Moritz, is het alsof deze landelijke bouwkunstenaar het groote in Segantini en het één-zijn van den artiest met dit Alpenland heeft verstaan. De lichtrijke baksteen past verrassend-wel in den toon van het landschap. Het religieuze in dezen kleinen stillen tempel behoort bij de natuurlijke vroomheid van Segantini's talent, zonder dat de beschouwer den indruk krijgt dat er meer op de bedoeling dan op het doel van dit bouwwerk is gelet. Integendeel: de eischen van den „Zweckbau” zijn hier wel degelijk in aanmerking genomen. „Geen museum!” roept op het eerste gezicht de vakman uit. Toch wél, zouden we willen antwoorden, het is een museum om drie, slechts drie groote werken van den meester in alle rust en toewijding te bekijken. Daardoor is deze Segantini-kapel in zijn landelijken eenvoud juist het tegendeel geworden van de op het massa-bedrijf ingerichte en overloopen musea in onze drukke wereldsteden. En mag dit dan niet in de architectuur tot uitdrukking komen?

„Worden-Zijn-Vergaan,” — zoo heeten de drie schilderijen die in het museum te zien zijn.

Worden: In het rood van den zonsondergang lichten de toppen der bergen van Soglio. De groene bergweiden liggen in schaduwen verdronken en het vee komt van de Alpenwei weer naar stal terug. Bij het zuivere, heldere bergbeekje, waarin alree de maan zich spiegelt, loeit eene koe door de vredigheid van den zomeravond. Boerinnen met de wieg van haar kleinen op den rug, komen van de velden, en een jonge moeder zit aan den voet van een boom en drukt vol innigheid haar kind tegen de borst. Het geheel wekt de suggestie der voortbrengende voedende, steeds zich vernieuwende natuur.

Zijn: Wie, drieduizend meter hoog, op den Schafsberg bij Pontresina naar het Westen ziet, hervindt in volmaakte pracht de stemming die Segantini in het tweede schilderij van zijn triptiek heeft vastgehouden. De kunstenaar heeft in deze schoonheid van dit Engadiner berglandschap een boerevrouw weergegeven, verdiept in gebed. Zoo loopt zij over het steenige grillige bergplateau

en voert met zich een kalf, dat door de moeder-koe liefkoozend en met de tong wordt gestreeld. Uit een machtigen hemel, waarin de stralen der zoo even onder de kim verdwenen zon nog naspelen, giet de natuur een wonderlijk mystiek licht, dat de natuur en menschen als in een bad van rood goud verheerlijkt.

Segantini's visie op de bergen, welke hij—vooral in deze periode—scherp, akuut, divisionistisch neerzet, noemt men vaak als zijn hoogste kunstenaarsverdienste. De „Nansen” van het Engadin! Dit bestrijdt echter Segantini's zoon Gottardo, zelf een schilder van talent. „Nooit”, zoo verklaart hij in een korte piëteitvolle herinneringschets aan zijn vader, „nooit heeft hij de bergen om huns zelfs wil geschilderd. Het hooggebergte heeft hij altijd opgevat als een heerlijke factor. Doel was voor hem de verhevenheid van zijn dichterlijk-filosofische weergave.”

Hoe zeer deze opvatting van den zoon waarachtig en waar is, blijkt uit het derde schilderij van de triptiek uit het museum: Vergaan. De doodsgedachte is hier met ontroerende kracht uitgebeeld. Uit het aamelijke, door de wintersneeuw zwaar-omhulde huisje, dragen kleine figuren de doodenbaar. Een sleet, met witte paarden bespannen, wacht op den weg; enkele boeren in rouwkleeren er naast. Recht boven het landschap, dat moeizaam door de morgenzon uit de windselen van den nacht wordt geheven hangt — een zwaar noodlot gelijk — een witte wolk in blauwendem hemel;

Als wij het kleine, vrome museum verlaten, is het alsof de natuur ons anders, wellicht ernstiger, maar toch vooral inniger en dieper aanziet dan ooit te voren. We wandelen droomend door het woud in de richting der Oberalpina. Links en rechts bloeien gentianen en soldanellen, de verrukkelijke frissche kleuren der Alpenflora tintelen om ons heen. Wij stijgen, stijgen, en denken met gelukkigen glimlach aan 't woord dat die andere gave en groote kunstenaar, die vriend van het Engadin, heeft gesproken: „Wat voelt men veel *beneden* zich.” Haast twee duizend meter boven de zee staan wij nu, hoog op de Oberalpina, van waaruit men de drie meren van deze streek: de Sankt-Moritz-See, het meer van Campèr en dat van Silvaplana overziet. . . . 1) Ja, Friedrich Nietzsche had wel gelijk: Men voelt veel beneden zich, veel kleine zorgen, kleine opvattingen, wanbegrip, bekrompenheid en haat

Die beiden: de kunst van Segantini en het land van Segantini, zij brengen ons tot innerlijken vrede en blijde zelfbezinning.

ED. COENRAADS.

Onze voorplaat in het volgend nummer zal hiervan alsnog een afbeelding geven. RED.

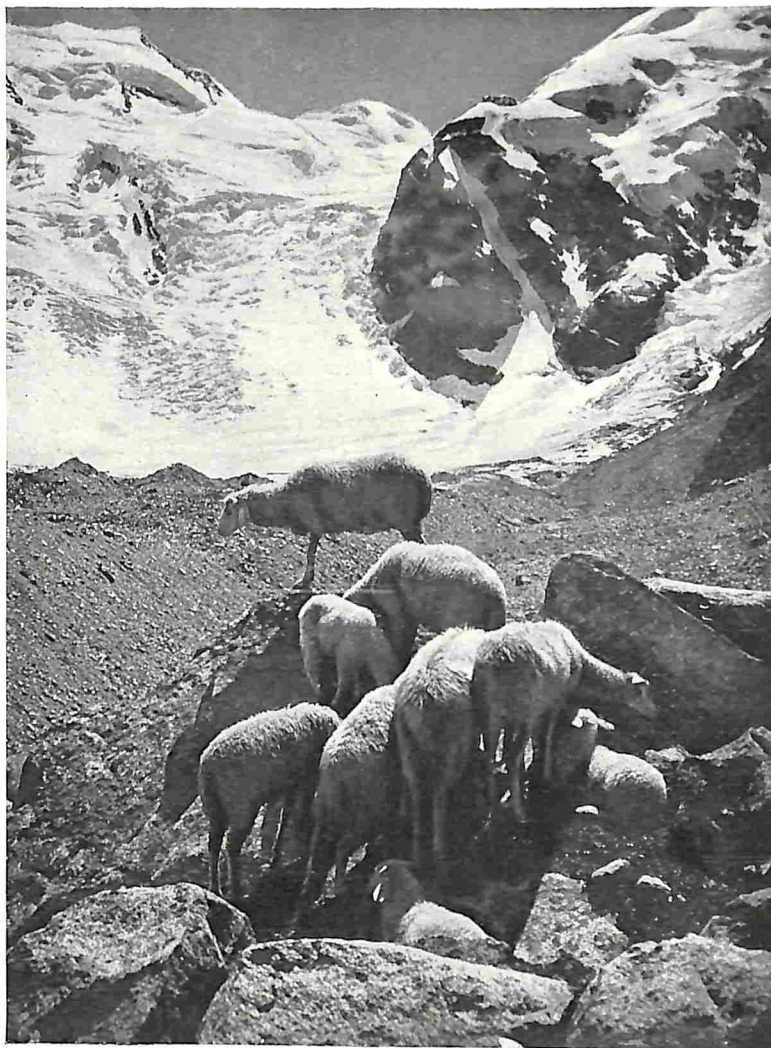

Foto Steiner.

HET LAND VAN SEGANTINI.
SCHAPEN IN 'T GEBERGTE.

BARBARIJSCHESCHAPEN.

8) Naar het Engelsch van ROBERT HICHENS.

TOCH verminderde Achmeds volmaakte kalmitte zijn wantrouwen niet, maar maakte het integendeel sterker. Hij was er van overtuigd, dat hij tot deze lange jacht-expedities en dit 's nachts van El-Akbara wegblijven, was overgehaald om redenen welke met gazellen en Barbarijsche schapen niets te maken hadden.

Zij waren nu buiten het dorp gekomen en bevonden zich in de woestijn dicht bij het hotel. De rand van de maan was juist zichtbaar boven den kegel van den zoutberg en verdreef de zwarte duisternis waarin de woestijn gedompeld lag.

Onder den wingerd scheen het licht van de lamp en zag men de onbewegelijke gestalte van de Fransche vrouw, die hun terugkomst verbeidde.

Sir Claude had Achmeds vraag niet beantwoord, maar toen ze het hotel bereikten zei hij plotseling:

„Vertel madame en mij nu eens, waarom je tegen madame zei dat Benchaälal niet te El-Akbara was!”

„M'sieu, dat heb ik niet gezegd! Hoe zou ik dat kunnen zeggen als Benchaälal er is?”

Sir Claude wendde zich tot de waardin, die er verrast en zeer nieuwsgierig uitzag.

„Heeft u mij niet verzekerd, madame. . . .” begon hij. Maar zij viel hem in de rede.

„M'sieu kan den heelen nacht blijven doorpraten, en al de

nachten van het jaar erbij, maar een Arabier zal hem nooit de reden van iets vertellen."

Ze spreidde haar vingers uit en haalde haar schouders op.

„C'est une sale race!" fluisterde ze in Sir Claudes oor.

Hij stond voor een oogenblik naar het zand te staren, zijn handen in zijn zakken. Het maanlicht werd sterker. Dat bracht hem tot een besluit. Hij hief zijn hoofd met een ruk op.

„Ga de muilezels halen!" zei hij tot Achmed. „Ga!"

De gids keek hem een oogenblik verbluft aan, begreep toen blijkbaar dat er niets tegen het bevel was in te brengen en ging door de deur van het hotel naar de binnenplaats waar de beesten gestald waren.

De hotelhoudster keek verwonderd.

„M'sieu gaat toch niet heen? Maar dat is onmogelijk!"

„Zie eens hier, madame," zei Sir Claude, plaats nemend aan de kleine tafel, waarop naast de lamp de flesch wijn al was klaargezet welke hij beloofd had te zullen drinken als hij van het dorp terugkwam. „Zie eens hier, u heeft mij van de Arabieren verteld. Ik ken ze niet. Ik ben hier een vreemdeling. Ik kom uit Engeland, waar je een man op zijn woord gelooven kunt en je een vrouw bijna overal kunt vertrouwen zonder dat je bang behoeft te zijn dat men haar zal beledigen. Zeg u mij nu eens! Ga zitten, madame!"

Zij ging tegenover hem zitten. Het flikkerend licht van de lamp viel op haar gerimpeld, schrander gezicht en verhelderde de oogen die vol aandacht op haar gast gevestigd waren.

„En vertelt u mij nu eens! Ik heb een vrouw, madame, een klein ding, jong, ze is nog bijna een meisje en zoo wat de knapste vrouw in Engeland. Ik heb haar hier naar Afrika meegebracht."

„Waar is zij, M'sieu?"

„In het hotel te El-Akbara. Die vent, die Benchaâlal, is daar. Ik heb hem gezien. Ik zag die verd. . . . kerel den eersten avond dat we hier kwamen. Waarom zou hij nu dag aan dag blijven in plaats van naar zijn huis te gaan, naar zijn verd. . . modderhut in de woestijn? En waarom zou Achmed tegen u ontkennen dat hij er was en tegen mij beweren dat hij nooit van hem gehoord heeft, totdat ik hem toonde dat ik het wist? En waarom zou Achmed mij iederen dag van het hotel weghalen en mij overreden vannacht hier te blijven en mijn vrouw alleen te laten tusschen een troep schurken? Denkt u niet dat er iets aan de hand is, madame? Denkt u niet, dat als u in mijn plaats was, u naar uw vrouw terug zou gaan, ja, dat u naar haar terug zou gaan, zelfs al hadden de muilezels samen maar zes pooten om op te loopen?"

Hij sloeg met zijn groote handen op de tafel zoodat de flesch waggelde en de lamp trilde. De hotelhoudster trok haar lippen samen, bracht den middelvinger van haar rechterhand aan haar kin en nam hem weer weg.

„Zoo," zei ze na een poosje. „Dus Benchalaâl is te El-Akbara! Dat dacht ik wel."

„Waarom?" zei Sir Claude scherp. Alles maakte hem onrustig en achterdochtig, dezen nacht.

„Iets in Achmeds houding toen ik het hem vroeg en hij het ontkende. En toch kan hij goed liegen, als alle Arabieren. Maar daar was iets, Sidi. Hij wilde niet over Benchaâlal spreken."

Sir Claude zag haar over de tafel geleund aan.

„Denkt u dat er iets aan de hand is?"

„M'sieu, hoe kan ik dat weten? Maar een ding weet ik, als ik een vrouw had en ze was mooi en jong, dan zou ik haar niet alleen laten met Benchaâlal zoo dicht bij haar, nee, geen vijf minuten."

Sir Claude stond op en keerde zich naar de deur.

„Achmed!" schreeuwde hij. „Venez! Dépêchez vous!"

„Voilà! Voilà!" riep een stem uit de verte.

„U moet mij wel begrijpen, madame," zei Sir Claude, zich weer tot de hotelhoudster wendend. „Mijn vrouw zou er eerder over denken te trachten te gaan vliegen dan iets te doen te willen hebben met een van die verd. . . zwarten. Als vriend, ik bedoel. . . als gids, natuurlijk. Waar lacht u om?"

„Niets, m'sieu, ik lachte niet, M'sieu vergist zich, het was het licht van de lamp. Er komt wind opsteken."

Ze verzette de lamp en plaatste haar zoo, dat haar gezicht in de schaduw was. Sir Claude gromde. Hij was er zeker van, dat hij een leelijken glimlach op het gezicht van de vrouw had gezien en plotseling speet het hem dat hij een soort van vertrouwelijkheid tusschen hem en deze vreemde bewerkte had. Hij was te impulsief geweest. Maar zij was een Europeesche en een vrouw, en dan, het was door haar dat al deze achterdocht aan de deur van zijn geest was komen kloppen.

„Geef mij als 't u blijft de rekening, madame," zei hij stijf. „En schrijf de flesch wijn en de kamer voor van nacht ook op. Ik zal natuurlijk zoo veel betalen alsof ik bleef."

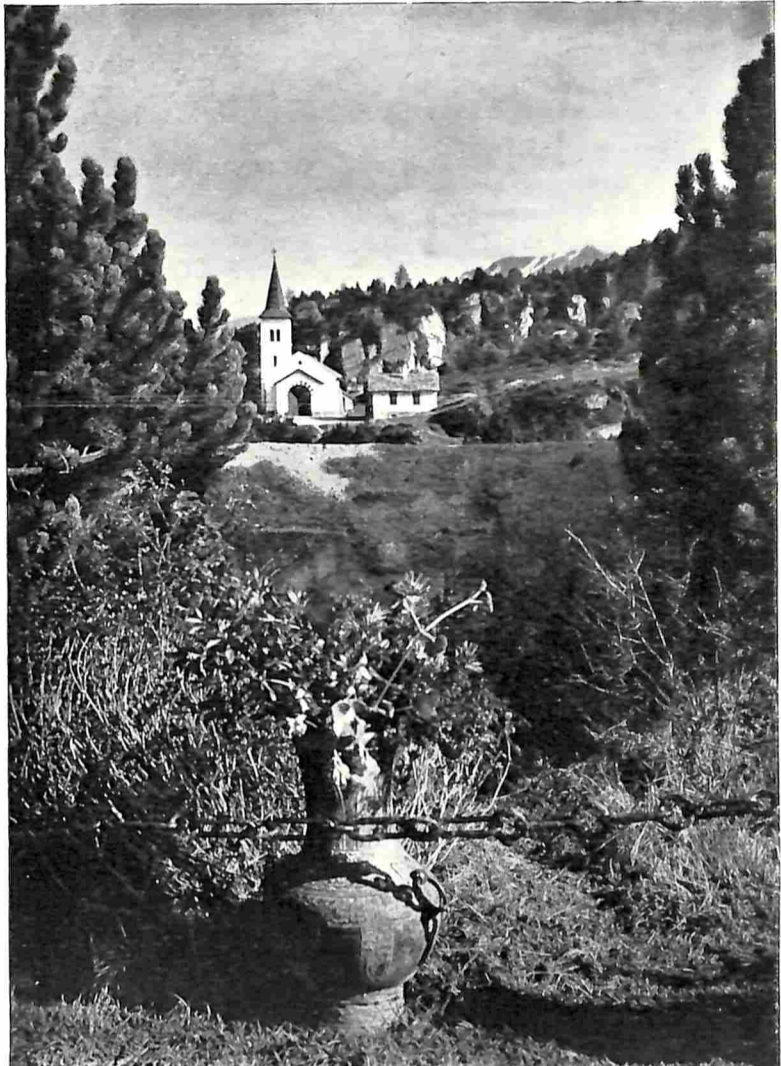

Foto Steiner.

HET LAND VAN SEGANTINI.
HET GRAF VAN SEGANTINI TE MALOJA.

„M'sieu is te goed."

Ze ging zachtjes naar binnen. Zoodra ze haar rug naar hem gekeerd had, glimlachte ze weer in zich zelf.

„Mon Dieu!" dacht ze. „Die mannen! Die mannen met de mooiste vrouwen ter wereld! Wat een kinderen zijn het! Wat een kinderen! Que diable!"

Ze ging bij het licht van een vetkaars aan haar groezelige tafel zitten en maakte een flinke, hooge rekening voor het kind op.

Achmed was lang met de muilezels bezig, maar ten laatste was hij toch klaar, de rekening was betaald en Sir Claude zat in het zadel, zijn geweer op zij en zijn revolver vlak onder het bereik van zijn hand.

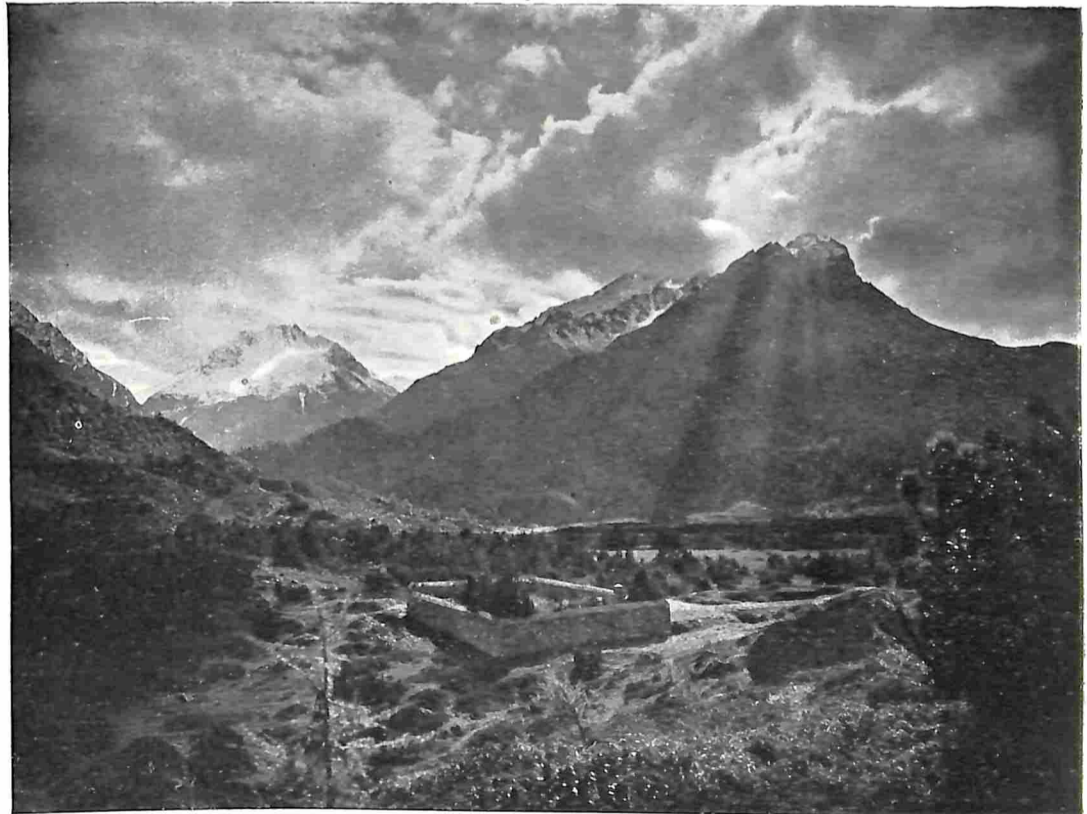

Foto Steiner.

HET LAND VAN SEGANTINI.
HET KERKHOF VAN MALOJA.

„Bon soir, madame,” zei hij norsch.
 „Bon soir, monsieur. Bon voyage.”
 Hij reed weg, de woestijn in. Achmed maakte zich gereed hem te volgen. Hij zat op de tweede muilezel en leidde een derde, waarop de doode gazellen en Barbariische schapen lagen, met zich voort.
 „Bon soir, Monsieur Achmed!” zei de vrouw, met een ironischen nadruk op het „Monsieur.”
 „Bon voyage!”
 De gids richtte zijn eene oog op haar.
 „Cochon femme!” siste hij haar toe. „Chamelle! Chamelle!”
 Hij spuwde naar haar, schopte den muilezel woedend met zijn hielen en galoppeerde weg.
 „Sale race!” riep de waardin.
 Zij blies de lamp uit, nam de volle flesch wijn onder haar arm, keerde zich om en ging het huis binnen, de deur achter zich sluitend.
 Een oogenblik later hoorde men den grooten, palmhouten sluitboom met een doffen slag neervallen.

IX.

Dat was een lange vermoeiende reis bij het licht van de maan. In het eerst bleef Sir Claude vooruit, maar het duurde niet lang of hij raakte het spoor bijster en Achmed was verplicht hem in te halen en vooruit te rijden om hem den weg te wijzen. Hij ging gemelijk langs Sir Claude heen, zonder hem aan te zien, en reed voorop. Verder en verder gingen zij, altijd in de richting van de donkere bergketen welke aanwees waar de woestijn eindigde. Sir Claude hield er zijn oogen steeds op gevestigd. De muilen gingen langzaam. Arme beesten, zij waren werkelijk vermoeid en hadden een nacht rust noodig.

Als de meeste Engelschen, was Sir Claude bezorgd voor alle dieren die in zijn dienst waren. En meer dan eens knaagde zijn geweten, terwijl hij zijn muilezel met stem en handaanmoedigde. Achmed bekommerde zich daar niet om. De muilen waren niet van hem en de gedachte aan hun lijden vermocht zijn verbeelding niet te pijnigen.

Na een poosje begon hij te zingen, met een huilerige, klagende stem. Zijn gemelijkheid nam af naarmate zijn werkzame, hebzuchtige geest begon te werken, geholpen door de eentonige beweging over de vlakte. De vreemdeling, de rijke Engelschman, had hem honderd francs geboden als hij wilde doen wat hij nu deed. En hij had ze geweigerd. Maar hij had ze geweigerd omdat hij ook geweigerd had dezen tocht bij maanlicht te maken. Ja, maar nu maakte hij hem toch.

„Khali Targa! Khali Targa!
 Geef mij den schorpioen opdat ik eten mag!
 Zie, ik kniel aan uw voeten.

Foto C. Steenbergh.
 TRAP IN HET SLOT TE WELL IN DEN BOMMELER-
 WAARD.

HET OUDSTE GEDEELTE VAN HET SLOT TE WELL
 OF HUIS VAN MALSIN IN DEN BOMMELERWAARD.

Naar het zand, naar het zand heb ik mijn hoofd gebogen,
 In het vuur heb ik gestaan, in het vuur dat rood is.
 Khali Targa! Khali Targa!”

Maakte hij die reis voor niets? Die gedachte ergerde hem.
 Terwijl hij zoo zong beraamde hij plannen voor den strijd en
 in dat plannen maken luchtte hij zijn toorn.

„Khali Targa! Khali Targa!
 Geef mij het glas opdat ik eten mag!
 Zie, ik kruip aan uw voeten.
 In mijn maag is de levende schorpioen,
 In mijn hart de hevige begeerte naar het paradijs....
 Khali Targa! Khali Targa!”

Nog nooit was Achmed „beetgenomen” door een Boumi. De gedachte alleen aan zoo'n catastrophe bracht al zijn vermogens in beweging. Aangezien men hem nu eenmaal verplicht had dezen tocht te ondernemen, moest hij er goed voor betaald worden. De Boumi zou zijn prooi zijn, de Boumi die hem uitgescholden had, die hem had genoodzaakt iemand van zijn eigen geloof, iemand van zijn eigen volk te bedriegen.

„Khali Targa! Khali Targa!
 Geef mij het mes dat mijn vleesch begeert,
 Zoo als het verlangde naar de lekkende tongen van het vuur,
 Het glas is te ruste gegaan met den schorpioen,
 Geef mijn naakte borst het kromme mes.
 Khali Targa! Khali Targa!”

„Achmed!” klonk de stem van Sir Claude achter hem.
 Achmed hield op met zingen en keerde zich half om op zijn muilezel.

„Sidi?” zei hij beleefd.
 „Als je mij niet gek wilt maken, houd dan op met dat vervloekte gehuil!”
 „Zooals m'sieu wil.”

(Wordt vervolgd).

Het slot te Well of huis van Malsin in den Bommelerwaard.

Nu dit slot weldra onder den hamer komt — gebeurtenissen als deze zien wij altijd eenigszins met angst en beven tegemoet — meenen wij goed te doen, van dit Huis nog enkele afbeeldingen te geven. Voor nadere bijzonderheden verwijzen wij naar het nummer van 23 Maart 1918, waarin een artikel over dit, ten minste gedeeltelijk, zeer eerwaardige gebouw is opgenomen, dat reeds in 1053 wordt genoemd, doch 35 jaar geleden belangrijk is verbouwd en sinds dien tijd een prettig-bewoonbaar Huis werd.